

Regeringens proposition

1979/80:173

om tillfälliga regler för insättning på skogskonto;

beslutad den 10 april 1980.

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

INGEMAR MUNDEBO

Propositionens huvudsakliga innehåll

Bristen på virkesråvara gör att skogsindustrin f. n. inte fullt ut kan dra fördel av en stark internationell efterfrågan. Obalansen på den svenska virkesmarknaden leder till förlorade exportintäkter, höga virkespriser och i vissa fall till svårigheter att upprätthålla sysselsättningen inom skogsindustrin.

I propositionen föreslås en tillfällig ökning av möjligheterna till insättning på skogskonto. Förslaget syftar till att stimulera enskilda skogsägare till ökade avverkningar. Enligt förslaget skall det högsta insättningsbeloppet höjas från 60 % till 80 % av köpeskillingen för sålda rotposter och från 40 % till 60 % av köpeskillingen för leveransvirke resp. saluvärdet av uttagna skogsprodukter. De höjda procentsatserna är avsedda att tillämpas vid 1981 och 1982 års taxeringar och gälla skogsintäkter som hänför sig till tiden den 1 januari 1980–den 30 juni 1981.

**Förslag till
Lag om tillfälliga regler för insättning på skogskonto**

Härigenom föreskrivs följande.

I fråga om intäkt av skogsbruk som hänför sig till perioden den 1 januari 1980–den 30 juni 1981 gäller – i stället för bestämmelserna i 2 § första–tredje styckena skogskontolagen (1954:142) – vid 1981 och 1982 års taxeringar att uppskov medges med högst ett belopp motsvarande summan av

1. åttio procent av den på beskattningsåret belöpande köpeskillingen för skog, som har avyttrats genom upplåtelse av avverkningsrätt.
2. sextio procent av den på beskattningsåret belöpande köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter samt
3. sextio procent av saluvärdet av skogsprodukter, som under beskattningsåret har uttagits för förädling i egen rörelse.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-04-10

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Mundebo, Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelson, Danell, Petri

Föredragande: statsrådet Mundebo

Proposition om tillfälliga regler för insättning på skogskonto

1 Inledning

Skogsindustrin är traditionellt en av våra mest konjunkturkänsliga branscher. Svängningarna i konjunkturen har under 1970-talet varit osedvanligt kraftiga. Normalt brukar konjunkturanpassningen av avverkningarna i första hand falla på de enskilda skogsägarna (fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser). När skogsindustrin i slutet av år 1978 gick in i en bättre konjunktur ökade emellertid inte virkesutbudet från det enskilda skogsbruket i takt med efterfrågan. För att bl. a. stimulera de enskilda skogsägarna till ökade avverkningar beslutade riksdagen våren 1979 att anslå 150 milj. kr. för bidrag till gallring av skog (prop. 1978/79:199, JoU 38, SkU 53, rskr 427 och 428, SFS 1979:486 och 595). Gallringsbidraget har nyligen förlängts och gäller nu t. o. m. första halvåret 1980 (prop. 1979/80:101 s. 17, JoU 28, rskr 166, SFS 1980:67).

Virkesäsongen 1977/78 avverkades totalt knappt 60 milj. m³ sk eller ungefär 15 milj. m³ sk mindre än den beräknade årliga skogstillväxten. Avverkningarna har därefter – trots det förbättrade konjunkturläget – legat kvar på en låg nivå. Skogsstyrelsens senaste prognos pekar mot en avverkning under säsongen 1979/80 om ca 63 milj. m³ sk. Detta kan jämföras med skogsindustrins råvaruförbrukning som vid fullt kapacitetsutnyttjande uppgår till 80–85 milj. m³ sk.

Det låga virkesutbudet har gjort det svårt för många skogsindustriföretag att klara virkesförsörjningen för löpande produktion. Såväl massaindustrin som sågverken har drabbats. Till följd av virkesbristen har importen av virke ökat samtidigt som lagren har minskat. Under det senaste året har

massavedslagren halverats medan lagren av sågtimmer gått ned med 20–25 %.

Under innevarande virkessäsong har priserna för massaved och sågtimmer stigit med ca 10 % för landet som helhet jämfört med priserna föregående säsong. Dessutom har industrin lämnat särskilda leveranspremier. De prishöjningar och leveranspremier som förekommit har dock inte varit tillräckliga för att få upp virkesutbudet till en tillfredsställande nivå.

Skogskonjunkturen är fortfarande stark. En mer märkbar avmattning väntas inte förrän tidigast i början av år 1981. Skogsindustrins behov av virke kommer således att ytterligare en tid ligga på en hög nivå och klart överstiga den avverkningsvolym som f. n. kan förutses.

2 Föredragandens överväganden

Av den redogörelse jag har lämnat framgår att ett ökat utbud av virke skulle göra det möjligt för skogsindustrin att bättre utnyttja ett gynnsamt internationellt marknadsläge. En otillräcklig virkesförsörjning medför bortfall av exportintäkter och risk för förlust av marknadsandelar. Bortfallet av exportintäkter kan – om avverkningarna stannar på nivån 60–65 milj. m³ sk – uppskattas till flera miljarder kr. för år 1980. Till detta kommer att bristen på virkesråvara kan leda till att skogsindustrin tvingas att genomföra friställningar och oplanerade driftsinskränkningar som inte kan motiveras av önskemålet om en bättre balans mellan skogstillväxt och industrikapacitet.

Mot denna bakgrund framstår det som angeläget att få till stånd en ökning av avverkningarna. En sådan ökning måste givetvis hållas inom den ram som skogsvårdslagstiftningen medger. Under senare år har det allmänna och bolagen på vissa skogsinnehav avverkat väsentligt mer än tillväxten och denna utveckling kan inte fortsätta. De ökade avverkningar som nu bör komma till stånd måste av bl. a. detta skäl avse det enskilda skogsbruket.

Virkesutbudet påverkas av både konjunkturella och strukturella faktorer. Till den förra kategorin hör priser och prisförväntningar och till den senare kategorin ägarförhållanden inom skogsbruket. Det ingår i virkesförsörjningskommitténs (I 1979:18) uppdrag att belysa dessa orsakssammanhang och föreslå åtgärder som i ett längre perspektiv kan förbättra balansen på virkesmarknaden inom ramen för den av statsmakterna fastlagda skogspolitiken. Uppdraget omfattar även åtgärder på skogsbeskattningsens område. Kommittén har inlett sitt arbete men kommer inte att kunna lägga fram förslag i sådan tid att det kan få någon betydelse för avverkningarna under den nu rådande högkonjunkturen.

Virkesförsörjningskommittén skall i sitt arbete inrikta sig på förhållandena inom det enskilda skogsbruket. De enskilda skogsägarna utgör i det här sammanhanget ingen enhetlig grupp. Skogen spelar exempelvis en annan roll för de skogsägare som driver ett kombinerat jordbruk och skogsbruk än för

de skogsägare som driver enbart skogsbruk. Inom den senare gruppen finns ett stort antal som inte är beroende av skogen för sin försörjning. Det är sannolikt att denna kategori av skogsägare i sitt avverkningsbeteende mer än andra enskilda skogsägare påverkas av faktorer som virkesprisförväntningar och skatteeffekter vid avverkningar.

I detta sammanhang finns det anledning att erinra om den omläggning av skogsbeskattningen som beslutades förra året (prop. 1978/79:204, SkU 54, rskr 392, SFS 1979:500 och 501). Enligt de nya reglerna, som i princip skall tillämpas på all försäljning av skog som sker efter årsskiftet 1979/80, kan skogsägare få avdrag vid skogsuttag intill en viss gräns utan att förebbringa en omfattande utredning. Reglerna är därmed betydligt enklare att tillämpa än vad som var fallet i det gamla avdragssystemet. Därtill kommer att åtskilliga skogsägare i samband med övergången till ett nytt avdragssystem fått vissa möjligheter till avdrag som de tidigare saknat.

Det finns skäl att anta att det nya avdragssystemet – framför allt under de första åren efter övergången – får en avverkningsstimulerande effekt. Storleken av denna effekt är i hög grad beroende av i vilken utsträckning skogsägarna kan informeras om innebörden av de nya reglerna. Under den gångna hösten och vintern har information om skogsbeskattningen – liksom om den nya skogspolitiken – lämnats av berörda organisationer. Jag har erfärut att organisationerna kommer att öka sina insatser i detta avseende, något som jag hälsar med tillfredsställelse. Med hänsyn till storleken av virkesbristen anser jag emellertid att ytterligare åtgärder måste tillgripas för att snabbt åstadkomma den önskvärda ökningen av avverkningarna.

Jag har redan nämnt att virkesförsörjningskommittén f. n. prövar vilka styrmedel som kan användas för att påverka avverkningarna. Först när kommitténs förslag föreligger kommer statsmakterna att ha ett underlag för att bedöma effekterna av nya och mer ingripande åtgärder. Åtgärder av sådant slag bör därför undvikas tills vidare.

Mot den nu redovisade bakgrunden föreslår jag – efter samråd med cheferna för jordbruks- och industridepartementen – att en stimulans till ökade avverkningar ges i form av en justering av skogsbeskattningsreglerna. Närmare bestämt föreslår jag att den andel av skogsintäkterna som får sättas in på skogskonto tillfälligt höjs. En fördel med att koppla stimulansen till skogskontosystemet är att detta kan utnyttjas bara av enskilda skogsägare. En annan fördel är att systemet är väl känt av såväl skattskyldiga som taxeringsmyndigheter och banker. Vidare är en höjning av insättningsrätten i första hand av intresse för skogsägare som inte kan utnyttja det nya avdragssystemet. Det finns anledning att här påpeka att en höjning av insättningsrätten inte har karaktär av någon definitiv skattelättnad. Skogskontoreglerna tjänar i stället ett inkomstutjämnande syfte.

Skogskontolagen (1954:142) omfattar fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser (enskilda skogsägare). Delägare i handelsbolag och delägare i dödsbo, som skattemässigt behandlas som handelsbolag, kan dock inte

utnyttja lagstiftningen för inkomst som han får i egenskap av delägare i bolaget eller dödsboet. Skogskontolagen är uppbyggd på det sättet att den skattskyldige medges uppskov vid inkomsttaxeringen för viss del av beskattningsårets skogsintäkter under förutsättning att motsvarande belopp sätts in på konto i bank (skogskonto). Normalt medges uppskov med högst 60 % av köpeskillingen för sålda rotposter och 40 % av köpeskillingen för leveransvirke och värdet av uttag till egen rörelse. I de fall da avverkning måste tidigareläggas på grund av skador på skogen får insättning ske med högst 80 % resp. 50 %. Det lägsta uppskovsbeloppet är fr. o. m. 1981 års taxering 5 000 kr. Beskattningen av insatta medel och upplupen ränta sker vid uttag från kontot. Insättaren får ta ut medlen tidigast fyra månader efter insättningen. Medel som inte har tagits ut tidigare skall betalas åter till insättaren – och därmed beskattas – efter tio år.

En åtgärd för att under en begränsad tid stimulera till ökat uttag av skog bör utformas så att den del av köpeskillingen för såld skog, som får sättas in på skogskonto, höjs under en viss period. En höjning av de normala procentsatserna bör leda till att en del skogsägare tidigarelägger sina planerade skogsuttag eller säljer ytterligare skog. I nuvarande läge är det mest angeläget att stimulera leveransförsäljningarna. Insättningsrätten bör därför höjas relativt sett mer för leveransvirke än för rotposter. Enligt min mening bör insättningsrätten höjas för rotposter från 60 % till 80 % och för leveransvirke och uttag till egen rörelse från 40 % till 60 %.

En given förutsättning är att de förmånligare insättningsreglerna skall gälla bara under en viss begränsad period. Det kan i och för sig anföras skäl för att endast de skogsägare som under denna period sluter avtal om försäljning av skog skall få dra fördel av den höjda insättningsrätten. En sådan lösning ger emellertid upphov till kontrollproblem. Vidare kan avtalsvillkoren vara utformade så att det – vid bedömningen om de förmånligare reglerna bör få tillämpas – ter sig naturligare att utgå från t. ex. tidpunkten för avverkningen än avtalsdagen.

Den klart enklaste lösningen är att knyta den höjda insättningsrätten till de intäkter av skogsbruk som skall redovisas under perioden. Enligt min mening tillgodoser en sådan lösning också de krav som man i detta sammanhang kan ställa. Det förhållandet att vissa äldre rotpostförsäljningar kan komma att förmånsbehandlas – till följd av specialregeln om att beskattning får ske de år då försäljningslikviden inflyter – bör inte tillmätas för stor betydelse. I fråga om rotpostavtal som sluts under perioden vill jag erinra om att skogsägaren alltid har möjlighet att omedelbart ta upp hela likviden till beskattning, oavsett vid vilka tidpunkter betalning skall erläggas.

Av bl. a. taxeringstekniska skäl bör den förmånsbehandlade perioden inledas den 1 januari 1980. Med hänsyn till den konjunkturbild, som nu kan överblickas, är det givet att perioden skall omfatta åtminstone hela år 1980. Vid 1981 års taxering bör därför inga kontrollproblem uppkomma i det helt övervägande antalet fall då skogsägarna har kalenderår som beskattningsår.

För att syftet med åtgärden skall uppnås bör perioden dock sträcka sig en bra bit in på 1981 och täcka så stor del av virkesåret 1980/81 som möjligt. Jag föreslår att sluttidpunkten sätts till den 30 juni 1981. Med en sådan lösning uppkommer i och för sig åtskilliga av de problem som undviks vid 1981 års taxering i stället vid 1982 års taxering. Skattskyldiga som har beskattningsår som sammanfaller med kalenderåret 1981 kan alltså bli tvungna att i samband med 1982 års taxering särbehandla de skogsintäkter som hänför sig till beskattningsårets första hälft. I praktiken torde dock uppdelningen av skogsintäkterna inte vålla några allvarligare problem.

Jag har här utgått från att den höjda insättningsrätten skall tillämpas bara vid 1981 och 1982 års taxeringar. En skogsägare som har beskattningsår den 1 maj – den 30 april kan med en begränsning till 1981 och 1982 års taxeringar inte utnyttja de förmånligare reglerna för intäkter som belöper på tiden maj – juni 1981. Jag anser det emellertid inte motiverat att för specialfall av detta slag låta den höjda insättningsrätten gälla också vid 1983 års taxering.

Sammanfattningsvis innebär mitt förslag till tillfälligt ändrade skogskon-toregler att en enskild skogsägare vid 1981 och 1982 års taxeringar kan få uppskov i fråga om intäkter som hänför sig till tiden den 1 januari 1980 – den 30 juni 1981 med högst 80 % av köpeskillingen för avverkningsrätter och högst 60 % av köpeskillingen för leveransvirke och saluvärdet av egna uttag. De höjda procentsatserna får betydelse också för en skogsägare som har drabbats av skador på skogen och som f. n. kan få uppskov med 80 % resp. 50 %. Under den aktuella perioden kan en sådan skogsägare enligt förslaget få uppskov med 60 % av ersättningen för en leveransförsäljning.

En tillfällig höjning av uppskovsrätten i enlighet med mitt förslag medför med ett isolerat betraktelsesätt ett visst skattebortfall vid 1981 och 1982 års taxeringar. Detta bortfall torde dock kompenseras av de skatteintäkter som följer av ökade avverkningsrätter. Jag vill också erinra om att de insatta medlemmen kommer att beskattas när de – senast när tioårsperioden gått till ända – tas ut från skogskontona. Några statsfinansiella skäl att komplettera höjningen av insättningsutrymmet med en avgift e. d. finns därför inte.

Med hänsyn till frågans beskaffenhet är det enligt min mening inte motiverat att inhämta lagrådets yttrande över lagförslaget.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta inom budgetdepartementet upprättat förslag till lag om tillfälliga regler för insättning på skogskonto.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

